

29 stycznia 2019 r.

Komunikat KNF dotyczący planowanego wyjścia Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej (brexit) w zakresie rynku finansowego

W dniu 29 marca 2017 r. Wielka Brytania (Zjednoczone Królestwo) złożyła notyfikację o zamiarze wystąpienia z Unii Europejskiej (dalej: UE) zgodnie z art. 50 Traktatu o Unii Europejskiej. Unijne prawo pierwotne i wtórne przestanie być stosowane w odniesieniu do Wielkiej Brytanii od dnia 30 marca 2019 r. od godz. 00.00 czasu środkowoeuropejskiego, chyba że między UE i Wielką Brytanią zostanie uzgodniona inna data¹. Wielka Brytania stanie się wówczas państwem „trzecim”, niebędącym Państwem Członkowskim UE.

Aktualnie najbardziej prawdopodobne wydaje się zaistnienie jednego z dwóch wariantów:

- wyjście Wielkiej Brytanii z UE na podstawie umowy o wystąpieniu, a następnie negocjacje porozumienia handlowego;
- tzw. no deal / hard brexit („twardy brexit”, „brexit bezumowny”) – sytuacja, w której negocjacje między UE a Wielką Brytanią nie zakończą się porozumieniem i wystąpienie Wielkiej Brytanii z UE nie zostanie uregulowane żadną umową.

Uzgodniona w dniu 25 listopada 2018 r. treść umowy o wystąpieniu przewiduje okres przejściowy, podczas którego Wielka Brytania będzie miała dostęp do rynku wewnętrznego UE (tak, jakby była państwem członkowskim), ale nie będzie miała możliwości uczestniczenia w procesach decyzyjnych UE i w pracach instytucji UE. Okres przejściowy miałby trwać od dnia 30 marca 2019 r. do dnia 31 grudnia 2020 r., z możliwością jego przedłużenia o rok lub dwa lata. W związku z odrzuceniem w dniu 15 stycznia 2019 r. przez Izbę Gmin brytyjskiego parlamentu zaproponowanego kształtu umowy, możliwe są różne scenariusze dalszych działań – w tym negocjacje zmian w umowie, przedłużenie negocjacji na podstawie art. 50 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej czy nawet wycofanie przez Wielką Brytanię notyfikacji o zamiarze wystąpienia z UE².

Niezależnie od ostatecznej formuły wyjścia Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej, Urząd Komisji Nadzoru Finansowego prowadzi stałą współpracę na poziomie krajowym (urzędy centralne, izby zrzeszające podmioty nadzorowane) i międzynarodowym (organy Europejskiego Systemu Nadzoru Finansowego oraz brytyjskie organy nadzoru finansowego),

¹ Zgodnie z art. 50 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej, Rada Europejska w porozumieniu z Wielką Brytanią może jednogłośnie zdecydować, że Traktaty przestaną być stosowane wobec Wielkiej Brytanii z późniejszą datą.

² Zgodnie z orzeczeniem TSUE w sprawie C-621/18, Wielka Brytania może jednostronnie wycofać notyfikację o zamiarze wystąpienia z UE w drodze pisma skierowanego do Rady Europejskiej.

która ma na celu zidentyfikowanie ryzyk dla rynku finansowego i jego uczestników, jak również podjęcie ewentualnych działań zapobiegawczych – w szczególności w przypadku bezumownego brexitu.

Ostateczne, wynikające z brexitu uwarunkowania dla funkcjonowania rynku finansowego i świadczonych na nim usług w odniesieniu do relacji z podmiotami brytyjskimi, uzależnione są przede wszystkim od:

- ratyfikacji umowy pomiędzy UE a Wielką Brytanią określającej zasady wyjścia Wielkiej Brytanii ze struktur UE;
- ewentualnych rozwiązań „awaryjnych” w przypadku bezumownego brexitu;
- negocjacji warunków współpracy UE-Wielka Brytania w zakresie świadczenia usług finansowych.

W przypadku braku umowy o wyjściu Wielkiej Brytanii z UE, jako najistotniejsze ryzyka w odniesieniu do rynku finansowego wskazać należy:

- utratę z dniem 30 marca 2019 roku przez podmioty mające swoją siedzibę w Wielkiej Brytanii prawa do świadczenia usług finansowych na terytorium UE na podstawie dotychczasowych licencji lub zezwoleń udzielonych przez brytyjskie organy nadzoru finansowego (na podstawie tzw. jednego paszportu europejskiego, w ramach unijnej swobody świadczenia usług i swobody przedsiębiorczości);
- rozdzielenie systemów prawnych i w konsekwencji pojawienie się różnic między nimi (w tym różnic w przepisach i standardach dotyczących rynku finansowego, ochrony tajemnic ustawowo chronionych, przetwarzania danych czy outsourcingu);
- brak swobody przepływu osób, mającej znaczenie dla podmiotów prowadzących działalność gospodarczą.

KNF informuje, że w przypadku bezumownego brexitu podmioty z Wielkiej Brytanii działające na rynku finansowym będą miały status podmiotów z kraju trzeciego. Będą one mogły prowadzić działalność na terytorium Polski dopiero po przejściu stosownego postępowania przed Komisją Nadzoru Finansowego (w zależności od podmiotu i rodzaju jego działalności może to oznaczać m.in. konieczność uzyskania stosownego zezwolenia KNF) a nadzór nad takimi podmiotami będzie sprawowany w określonym prawem zakresie.

KNF pragnie podkreślić, że klienci mogą oczekiwać od podmiotów rynku finansowego, które świadczą na ich rzecz usługi, udzielenia szczegółowych informacji m.in. na temat skutków wyjścia Wielkiej Brytanii z UE, działań podjętych przez dany podmiot oraz przedstawienia umownych i ustawowych praw klienta w kontekście brexitu. Kwestia ta została również podkreślona w komunikatach organów Europejskiego Systemu Nadzoru Finansowego. KNF oczekuje, że komunikacja z klientami będzie prowadzona w sposób jasny i zrozumiały, a podmioty nadzorowane udostępnią klientom adresy kontaktowe na potrzeby dalszych pytań.

W ocenie KNF należy liczyć się z ryzykiem wystąpienia działań o charakterze przestępczym, wykorzystujących nową sytuację wynikającą z brexitu. Klienci i inwestorzy na rynku finansowym powinni zatem zachować szczególną ostrożność ze względu na ryzyko wyludzeń danych czy przedstawiania fałszywych ofert handlowych. Każdą budzącą uzasadnione wątpliwości próbę kontaktu np. osobistego, telefonicznego, czy mailowego, zainicjowaną przez podmioty powołujące się na brexit, a dotyczącą usług finansowych, należy zweryfikować bezpośrednio z podmiotem rynku finansowego, z którym odbiorca usług finansowych podpisał umowę lub zamierza ją podpisać, wykorzystując do tego celu dane kontaktowe zamieszczone w umowie lub na stronie internetowej danego podmiotu.

Kwestie związane z brexitem, a w szczególności komunikacja z klientami, będzie przedmiotem dalszego zainteresowania KNF.

KNF zachęca klientów, inwestorów na rynku finansowym oraz podmioty nadzorowane do śledzenia stron Komisji Europejskiej oraz organów Europejskiego Systemu Nadzoru Finansowego (ESMA, EBA, EIOPA), na których publikowane są aktualne informacje, zalecenia i ostrzeżenia dla uczestników rynku finansowego dotyczące brexitu. Wybrane komunikaty ww. instytucji dostępne są również na stronie internetowej KNF, pod adresem: https://www.knf.gov.pl/dla_ryнку/Stanowiska_UE_ESNF_oraz_FCA_w_sprawie_brexit